

Status 2003

over arbejdet med uddannelsesplan

ved Center for Selvmordsforskning

pr. 1. august 2003

Status over arbejdet med uddannelsesplanen pr. 1. august 2003

Grundlag

Uddannelsesplanen (juni 2001, se bilag 0), som er udarbejdet for Referencegruppen til forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord af centerleder ved Center for Selvmordsforskning, afvikles over en periode på 3 år, dvs. indtil 1. september 2004. Til udmøntning af uddannelsesplanen er der foreløbigt bevilget økonomisk tilskud frem til udgangen af 2003. Tilskuddet er på kr. 2.956.000,- til dækning af aktiviteter i forbindelse med uddannelsesplanen og kr. 1.375.000,- til løn (fra 1. september 2001 til 31. december 2003) til uddannelses- og udviklingskonsulent. Der er således i alt bevilget kr. 4.331.000,- til uddannelsesaktiviteter og løn. Der er p.t. ikke bevilget penge til løn eller aktiviteter for perioden 1. januar 2004 til 31. august 2004.

Den foreliggende statusrapport dækker perioden fra 1. august 2002 til 1. august 2003 og skal ses i forlængelse af statusrapport pr. 1. august 2002. Uddannelses- og udviklingskonsulenten er i samarbejde med centerlederen ved Center for Selvmordsforskning ansvarlig for gennemførelsen af uddannelsesplanen. Arbejdet med planen forløber delvist planmæssigt. Dette skyldes hovedsagligt tre forhold:

1. Flere aktiviteter har vist sig at kræve en del flere tidsmæssige ressourcer end de faktisk afsatte
2. En del institutioner har p. g. a. kraftig omstrukturering ikke haft overskud til at deltage i forsøgs- og udviklingsarbejde
3. Omstrukturering i Center for Selvmordsforskning

På grund af en tidsmæssig forskydning af planlagte aktiviteter, er budgetrammen langt fra opbrugt. Center for Selvmordsforskning vil søge Den Sociale Sikringsstyrelse om, at uforbrugte midler overflyttes til perioden 01.01.2004 – 31.08.2004.

Nedenfor følger en redegørelse over:

- A. Status over arbejdet pr. 1. august 2003
- B. Planer for arbejdet frem til 1. august 2004

A. Status over arbejdet pr. 1. august 2003

1. Grunduddannelserne

Af uddannelsesplanen (se bilag 0, s. 2) fremgår en lang række grunduddannelser, som er centrale i forhold til læren om selvmordsadfærd. I marts 2002 blev repræsentanter fra 5 prioriterede grunduddannelser (sygeplejerskeuddannelsen, folkeskolelæreruddannelsen og Folkesundhedsvidenskab (prioriteret af Referencegruppen), social- og sundhedsuddannelsen samt pædagoguddannelsen (prioriteret af Center for Selvmordsforskning)) i de tre SafeComm-amter inviteret til seminar om undervisning i selvmordsforebyggelse. Efterfølgende blev der igangsat forsøgs- og udviklingsarbejde på 8 institutioner (4 pædagogseminarier, 3 social- og sundhedsskoler, 1 lærerseminarium (se bilag 1)), som alle har indsendt afrapporteringer indeholdende beskrivelser af: rammerne for undervisningen, tilrettelæggelse af undervisningen, gennemførelse af undervisningen, undervisningsmateriale/litteraturliste, erfaringsopsamling med forslag til justeringer, plan for implementering i egen institution. Efter godkendelse vil afrapporteringerne kunne læses på centrets hjemmeside – til inspiration for andre grunduddannelser, der ønsker at udbyde undervisning i selvmordsforebyggelse.

Folkesundhedsvidenskab

Centret har ikke modtaget ansøgninger fra Folkesundhedsvidenskab, som på eget initiativ har sat selvmordsforebyggelse på studieplanen. På Syddansk Universitet i Esbjerg har de i undervisningsmodulet "Determinants of Health" indarbejdet to dobbeltlektioner om selvmordsområdet: 1) Teori (Durkheim mv.) 2) Empiri (omfang, udbredelse, risikogrupper, forebyggelsesmuligheder). Der er desuden indarbejdet en række spørgsmål om selvmord i eksamensopgaverne.

Flemming Svejstrup, der er deltager i den tilhørende følgegruppe (se nedenfor), underviser på området, og har gennemført ovennævnte undervisningsforløb én gang for hold 2002 med positive evalueringer. Det vil derfor blive gentaget og evt. udvidet for de kommende hold. De studerende gøres endvidere opmærksomme på, at de har mulighed for at vælge *Selv mord* som emneområde til deres specialer og bachelorprojekter. To studerende fra hold 2001 - som ikke har fået undervisning i selvmordsforebyggelse, men er blevet orienteret om muligheden - har foreløbig udtrykt interesse for at arbejde med selvmord som bachelorprojekt. Center for Selvmordsforskning vil i så fald blive kontaktet med henblik på vejledning.

Sygeplejerskoler

Da centret i 2002 ikke havde modtaget ansøgninger til forsøgs- og udviklingsarbejde i selvmordsforebyggende undervisning fra sygeplejerskolerne, og Referencegruppen netop har prioriteret bl.a. sygeplejerskeuddannelsen højt, har der i december 2002 og januar 2003 været afholdt 3 særskilte møder mellem centret og sygeplejerskolerne i hhv. Odense og Svendborg (nu CVSU Fyn) og sygeplejerskolen i Vejle Amt med henblik på at motivere dem til at søge nedennævnte midler.

Efter afholdelse af møderne stod det klart, at sygeplejerskolerne har været, og fortsat er under stort pres, dels pga. ny bekendtgørelse, som vanskeliggør deltagelse i forsøgs- og udviklingsarbejde i og med den gamle bekendtgørelse er under afvikling; dels pga. sammenlægninger i CVU, en proces, som dræner skolerne for ressourcer. Møderne resulterede i, at centret modtog en ansøgning på 1 projekt bestående af 3 delprojekter fra Sygeplejerskolen i Svendborg/CVSU Fyn. Derudover har Sygeplejerskolen i Viborg indsendt en ansøgning.

CVU-sammenlægningerne kan måske på længere sigt styrke et tværfagligt samarbejde inden for undervisning i selvmordsforebyggelse mellem sygeplejerske-, fysioterapeut-, ergoterapeut- og radiografuddannelserne. (Dette er hensigten i den ene af de indsendte ansøgninger).

Seminar

Der har i marts 2003 været afholdt inspirationsseminar i selvmordsforebyggende undervisning for uddannelsesansvarlige og undervisere fra følgende uddannelsesinstitutioner: Politi, Beredskabsstyrelse, Falck, Kriminalforsorgen, Ergoterapeutskoler, Fysioterapeutskoler, Sociale Højskoler, Dia-konissestiftelsen og Psykologi. (se bilag 2 A og 2 B)

Forsøgs- og udviklingsarbejde

Formålet med seminaret var at igangsætte forsøgs- og udviklingsarbejde i de resterende grunduddannelser omtalt i uddannelsesplanen (s. 2) med det formål, at selvmordsforebyggende undervisning på længere sigt kan blive varigt implementeret i de respektive grunduddannelser.

Deltagerne fik på seminaret udleveret ansøgningsskema, vejledning og inspirationsmateriale til det foreliggende forsøgs- og udviklingsarbejde. Der er i 2003 afsat kr. 400.000,- til forsøgs- og udviklingsarbejde på uddannelsesplanens budget. Ansøgningsfristen var 12. maj 2003 og følgende insti-

tutioner søgte og fik bevilliget penge: CVSU Fyn, Sygeplejeskolen i Svendborg (3 delprojekter fordelt på forskellige semestre), Sygeplejeskolen i Viborg Amt; Diakonissestiftelsen; Den Sociale Højskole i Odense; Den Sociale Højskole i Århus.

Følgegruppe

Der har i det forgange år været afholdt 2 møder i følgegruppen i forbindelse med forsøgs- og udviklingsarbejdet samt implementering af selvmordsforebyggende undervisning på grunduddannelserne. Deltagere i følgegruppen (se bilag 3 A) og notater fra møderne (se bilag 3 B og 3 C). Centret har været yderst tilfredse med følgegruppemedtagernes engagement og konstruktive deltagelse i møderne. Det 3. møde, som var planlagt til afholdelse 17. juni, måtte desværre aflyses pga. afbud. Mødet holdes i stedet 30. september 2003, hvor følgegruppen bl.a. skal kommentere de afrapporteringer, som uddannelsesinstitutionerne har indsendt.

Følgegruppens kommissorium er at:

1. Følge og kommentere forsøgs- og udviklingsarbejdet med selvmordsforebyggende undervisning på grunduddannelserne.
2. Vejlede og rådgive mht. hvordan implementeringen mest hensigtsmæssigt gribes an.
3. Støtte arbejdet med implementeringen i de respektive uddannelser bl.a. ved at informere relevante instanser.

Følgegruppen har løbende kommenteret forsøgs- og udviklingsarbejdet, og båret informationer videre til deres respektive bagland. Følgegruppen har således til fulde opfyldt sit kommissorium.

Politisk opbakning

Centret har efter anbefaling fra embedsmænd i de tre SafeComm-amter rettet skriftlig henvendelse til amtsborgmestrene og amtsrådene med henblik på at opnå optimal lokal, politisk opbakning til gennemførelsen af uddannelsesplanen. Det har pga. tidsmangel ikke været muligt at følge op på henvendelserne.

Sammenfatning

I forhold til uddannelsesplanen har centret arbejdet i første og delvis anden fase, idet uddannelsesinstitutionernes geografiske placering og deres organisation ikke umiddelbart stemmer overens med faserne i uddannelsesplanen, f. eks. udbydes Folkesundhedsvidenskab ikke i SafeComm-amter endsige på amtsniveau.

2. Videreuddannelserne

Center for Selvmordsforskning har til stadighed presset på for at sætte selvmordsforebyggelse på studieplanerne. Der er fortsat kontakt til DPU i København med henblik på indarbejdelse af selvmordsforebyggende undervisning i masteruddannelsen i Sundhedspædagogik. Herudover er der oprettet kontakt mellem centret og socialoverlæge i Odense Kommune, Elsebeth Stenager, der ligeledes underviser på Medicinstudiet på Syddansk Universitet, Odense.

3. Efteruddannelser/kursusvirksomhed

Regionale centre og arbejdsgruppe

Ifølge uddannelsesplanen (se bilag 0, s. 6) var det hensigten at oprette tre regionale, murstensløse centre, hvorfra der skulle indgå repræsentanter i en arbejdsgruppe. Denne skulle sammen med Center for Selvmordsforskning stå for udarbejdelse, tilrettelæggelse og revision af kursustilbud på

landsplan. Der har i 2001 – 2002 været mange overvejelser og drøftelser angående regionale centre og arbejdsgruppe. Pga. for få tidsmæssige ressourcer har det ikke været muligt at udarbejde brugbare modeller for oprettelse af regionale centre og følgelig heller ikke at arbejde videre med nedsettelse af arbejdsgruppe. Centret overvejer i stedet mulige, eksterne samarbejdspartnere, som vil kunne løfte den administrative opgave, det er at udbyde kurser. (Se også punkt 3. under B. Planer for arbejdet frem til 1. august 2004).

Der har siden uddannelsesplanens tilblivelse vist sig andre muligheder for efteruddannelse, bl.a. et norsk undervisningsprojekt, som kort beskrives nedenfor

Inspiration fra Norge

Undervisningsprojekt Vivat driver kurset ”Førstehjelp ved selvmordsfare” ved dels at uddanne lokale kursusledere og regionale vejledere med forskellig faglig baggrund, dels at udbygge og understøtte kursusledernetværket dels at videreudvikle og kvalitetssikre kursusoplægget. ”Førstehjelp ved selvmordsfare” er et intensivt, tværfagligt 14-timers kursus, der holdes af 2 kursusledere for maksimalt 24 deltagere (se bilag 4 A).

Efter at uddannelses- og udviklingskonsulenten i april 2002 havde deltaget i ”Førstehjelp ved selvmordsfare” i Oslo, besluttede centret at afprøve kurset i Danmark. To norske kursusledere afholdt i november 2002 to dages kursus for 23 danske kursister i Odense.

11 deltagere fra Københavns Amt (bl.a. personer tilknyttet modelprojektet *Profylakse gennem uddannelse, omsorg og vejledning – opfølgen af selvmordstruede patienter i Københavns Amt*) og 12 deltagere fra Områdekort Rosengård i Odense (herunder personer tilknyttet modelprojektet *Forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord blandt unge i Odense*) deltog i kurset, som fik en overordentlig positiv evaluering (se bilag 4 B og 4 C).

Endnu en evaluering, 3 måneder efter deltagelse i kurset, viste, at kursisterne i meget høj grad havde gjort brug af den viden og de færdigheder, de havde fået på kurset (se bilag 4 D og 4 E).

Efteruddannelseskurser for folkeskolelærere

I forlængelse af centrets spørgeskemaundersøgelse *Livsstil og trivsel* gennemført blandt 5237 fynske elever mellem 14 og 16 år, har centret udviklet og i marts 2003 afprøvet forskellige kursusmodeller for folkeskolelærere. To modeller blev foretrukket:

1. Et intensivt 5 timers kursus med cases og rollespil
2. Et 3 dages internatkursus omhandlende den samfundsskabte virkelighed, den nyeste forskning vedrørende ungdomsliv, unge og feststoffer, mistrivsel, etik, normer og værdier, samt cases og rollespil

Centret har i samarbejde med underviserne evalueret og tilrettet kurserne, der er udbudt på ny.

Efteruddannelseskursus for privatpraktiserende psykologer

I april 2003 afprøvede centret et to dages efteruddannelseskursus for privatpraktiserende psykologer med yder nr. i Fyns Amt. Formålet med kurset var dels at opkvalificere privatpraktiserende psykologer inden for selvmordsforebyggelse, dels at tilskynde til dannelse af lokale netværk, da det er tanken at udbyde kurserne på amtsbasis. Kurset giver deltagerne merit og er godkendt til følgende af Dansk Psykolog Forenings specialistuddannelser: psykoterapi, børnepsykologi, sundhedspsykologi og psykotraumatologi. Centret har i samarbejde med underviserne evalueret og tilrettet kurset, der foreløbig udbydes endnu 3 gange.

Efteruddannelseskurser for praktiserende læger

Centret har i samarbejde med Center for Forebyggelse af Selvmordsadfærd i Odense i september 2002 afholdt et kursus for en 12-mandsforening bestående af praktiserende læger (se bilag 5).

Efteruddannelseskurser for andre faggrupper

Det har pga. for få tidsmæssige ressourcer ikke været muligt at udvikle og afprøve kurser for bl.a. plejehjems personale eller andre faggrupper, der arbejder med risikogrupperne 'ældre' og 'udsatte børn og unge' (jf. Referencegruppens prioritering ved 9. møde)

4. Undervisere og undervisningsmateriale

Underviserdatabase

I uddannelsesplanen (se bilag 0, s. 6) beskrives et korps af undervisere. For at opfylde dette punkt har centret oprettet en underviserdatabase, hvor rekvirenter på forespørgsel kan blive henvist til relevante undervisere. Der er p.t. 40 undervisere tilmeldt databasen (se bilag 6). Uddannelses- og udviklingskonsulenten bruger en del tid på besvarelse af henvendelser fra forskellige instanser, som ønsker at arrangere temadage og/ eller undervisning i selvmordsforebyggelse. Denne interesse er tiltaget i takt med stigende medieomtale og databasen har vist sig at være et glimrende redskab til at finde frem til mulige undervisere.

Intranet for undervisere

Der er på www.underviserdatabase.dk i december 2002 oprettet et intranet for undervisere tilknyttet underviserdatabasen. Kun inviterede har adgang til hjemmesiden. Underviserne har her mulighed for at downloade artikler og statistik til undervisningsbrug, kontakte hinanden og udveksle erfaringer i mindre fora, m.m. Arbejdet med hjemmesiden har været meget ressourcekrævende, og det vil fortsat kræve en stor arbejdsindsats for at holde produktet levende. Det er derfor beklageligt, at siden ikke i højere grad benyttes af underviserne. I første omgang blev der indgået en 6 måneders kontrakt med Groupcare med mulighed for forlængelse. På grund af tekniske vanskeligheder hos udbyderen, har centret uden beregning fået 2 måneders ekstra prøvetid. Kontrakten vil løbe endnu et halvt år, og der vil efter en evaluering blive taget stilling til hjemmesidens fortsatte eksistens.

Temadag for undervisere

Der har den 21. november 2002 været afholdt temadag for undervisere tilknyttet databasen under overskriften "Hvor går den etiske grænse for, hvad man kan tillade sig som underviser, når emnet er selvmord og selvmordsforsøg?". I temadagen deltog 30 undervisere tilknyttet databasen, ansatte ved forebyggelsescentrene, deltagere i følgegruppen for undervisning på grunduddannelserne, medlemmer af Referencegruppen og repræsentant fra Referencegruppens sekretariat. Deltagere (se bilag 7 A) og Opsummering af temadagen (se bilag 7 B)

Følording

Der er ikke indgået konkrete aftaler om en "følording" (se bilag 0, s. 6) mellem nye og mere erfarne undervisere, men på temadagen i november 2002 blev underviserne opfordret til at overvære hinandens undervisning og på den måde udveksle kundskaber og erfaring.

Undervisningsmateriale vedrørende efteruddannelser/kursusvirksomhed

Rapporter, artikler, statistik og faktahæfter fra Center for Selvmordsforskning indgår som dele af undervisningsmaterialet ved de udbudte kurser. Herudover har centret med tilladelse fra professor

dr. med. Konrad Michel, Schweiz, fået oversat Aeschi-gruppens *Retningslinier for klinikere i mødet med det selvmordstruede menneske*. Retningslinierne vil fra efteråret 2003 kunne læses på centrets hjemmeside.

Referencegruppen har taget initiativ til, at der bliver udarbejdet ledsagemateriale til videofilmen Det Tavse Råb. Uddannelses- og udviklingskonsulenten har deltaget i den nedsatte arbejdsgruppe, der har givet input til udarbejdelse af undervisningsmateriale. På denne måde indarbejdes de hidtidige erfaringer fra grund- og efteruddannelser i materialet, som både rettes mod grunduddannelser, arbejdspladser og målgrupper (fx unge, ældre).

Bibliotek

Center for Selvmordsforskning har arbejdet videre med oprettelse af eget bibliotek med henblik på en styrkelse af vidensformidling om selvmordsadfærd og –forebyggelse til såvel undervisere, studerende, forskere og andre interesserede. På grund af manglende, selvstændig bevilling er biblioteket dog indtil videre langt fra dækkende.

Virtuelt bibliotek

Der har endnu ikke været arbejdet på oprettelse af et virtuelt bibliotek, men publicerede artikler og faktahæfter kan læses og downloades fra centrets hjemmeside.

5. Handleplaner i gymnasieskolen

Efter livlig debat i fagbladet ”Gymnasieskolen” om handleplaner og håndtering af elevers sorg, rettede centret i august 2002 en koordineret indsats mod udvalgte gymnasier. Til trods for at flere gymnasier er blevet kontaktet med henblik på afprøvning af handleplaner har det ikke været muligt at indgå nye aftaler. Gymnasierne har udvist interesse, men har ikke ønsket at deltage i projektet, nogle fordi de mente allerede at være i besiddelse af brugbare handleplaner, andre p. g. a. manglende ressourcer. (Det koster gymnasierne mellem 50.000 og 100.000 at gennemføre et temamøde af 4 timers varighed med deltagelse af hele lærerkollegiet = kr. 1.000 pr. deltagende lærer). Der skulle have været gennemført prætest på i alt 6 gymnasier. Til dato er der afholdt prætest på 1 gymnasium. Efter at være orienteret om projektet i anden forbindelse, mente gymnasiepsykologen i Fyns Amt, at handleplaner måske snarere var af interesse for tekniske skoler og produktionsskoler, idet gymnasiepsykologen har oplevet stigende efterspørgsel på redskaber til håndtering af sorg, krise og selvmordsadfærd fra netop disse institutioner.

B. Planer for arbejdet frem til 1. august 2004

Under forudsætning af at der bevilliges løn til uddannelses- og udviklingskonsulenten i 2004, og uforbrugte midler fra 2002 og 2003 kan overføres til 2004, vil der i det kommende år – alternativt resten af 2003 - blive arbejdet videre med:

1. Grunduddannelserne

Forsøgs- og udviklingsarbejde

Med 5 institutioners (2 sygeplejeskoler/CVSU, Diakonissestiftelsen, 2 sociale højskoler) bevilling af midler til udvikling og afprøvning af selvmordsforebyggende undervisning, imødeser centret deres afrapporteringer pr. 19. december 2003. Der vil efter afholdelse af erfaringsseminar (se nedenfor) blive taget stilling til, hvorvidt det på baggrund af de allerede indhøstede erfaringer er

muligt at fremkomme med anbefalinger til varig implementering i uddannelserne, eller om det vil være nødvendigt at anbefale yderligere afprøvninger.

Følgegruppe

Den nedsatte følgegruppe vil fortsat blive indkaldt til halvårlige møder, for at den løbende kan støtte og kommentere forsøgsundervisningen og implementeringen.

Plan for gennemførelse af undervisningstilbud

Uddannelsesplanen opererer med udarbejdelse af "en plan for tidspunkterne for gennemførelse af undervisningstilbudene i forhold til de enkelte uddannelser" (se bilag 0, s. 3). Det vil ikke være muligt at udarbejde en sådan plan, da hver enkelt institution udformer egne studieplaner ud fra deres respektive bekendtgørelser. Dette betyder, at undervisning i selvmordsforebyggelse på f.eks. et pædagogseminarium kan variere meget både hvad angår form, tid, indhold og semesterplacering. Dannelse af CVU'er under forløbet har yderligere forstærket dette. I stedet for udarbejdelse af en plan forestiller centret sig afholdelse af et erfaringsseminar.

Erfaringsseminar og anden fase

Centret foreslår, at der i august 2004 afholdes erfaringsseminar for såvel de uddannelsesinstitutioner, der har deltaget i forsøgsundervisning som andre, interesserede grund- og videreuddannelser. På seminaret vil uddannelsesinstitutionerne præsentere erfaringer fra den afviklede forsøgsundervisning (som for flere institutioners vedkommende på det tidspunkt vil være afprøvet og efterfølgende tilpasset flere gange), udveksle erfaringer og fremkomme med anbefalinger til implementering på landsplan. Der er ikke afsat midler til dette seminar på uddannelsesplanens budget, og centret vil derfor ansøge om, at uforbrugte midler anvendes hertil. Et sådant seminar kan tænkes at udgøre uddannelsesplanens anden fase: inddragelse af uddannelsesinstitutioner på landsplan. Tredje fase kan være en ændring af fagenes bekendtgørelser. Gennemførelsen af en tredje fase vil kræve en forlængelse af uddannelsesplanen.

2. Videreuddannelserne

Der er fortsat kontakt og dialog med videreuddannelserne, herunder Folkesundhedsvidenskab ved Syddansk Universitet i Esbjerg, masteruddannelsen i Sundhedspædagogik ved Danmarks Pædagogiske Universitet i København, Medicinstudiet ved Syddansk Universitet i Odense. Der vil i løbet af efteråret blive taget kontakt til institutionerne m. h. p. studiernes tilrettelæggelse af den kommende undervisning.

Erfaringsseminar

Relevante videreuddannelser vil blive inviteret til at deltage i erfaringsseminar for grunduddannelserne (se ovenfor).

Orienterende møde

Derudover planlægger centret i foråret 2004 at holde et orienterende møde med studieledere på relevante videreuddannelser i et forsøg på at skubbe udviklingen i en positiv retning.

3. Efteruddannelser/kursusvirksomhed

Regionale centre

På grund af manglende ressourcer og set i lyset af de hidtidige erfaringer, hvor det ikke har været muligt at finde løsningsforslag vil der ikke længere blive arbejdet på at finde en model for oprettelse

af regionale centre. En lokal, amtslig forankring af en dansk udgave af Vivat vil i nogen grad kunne dække et behov for netværk og vidensformidling.

Arbejdsgruppe

På grund af manglende ressourcer vil der ikke blive arbejdet hen i mod nedsættelse af arbejdsgruppe. I stedet vil det allerede eksisterende samarbejde med bl.a. amter og organisationer forsøges udbygget.

De amtslige udbydere af efteruddannelse og oplysningsforbund vil blive kontaktet med henblik på evt. indgåelse af samarbejdsaftaler i forbindelse med udbud af kurser.

Afprøvning af norsk kursus

På baggrund af de positive evalueringer af det norske kursus "Førstehjelp ved selvmordsfare" har Center for Selvmordsforskning besluttet at indstille til, at der arbejdes hen i mod en dansk anvendelse af det norske undervisningsprojekt Vivat. En dansk udgave af Vivat vil ikke kunne dække hele efteruddannelsesområdet, men vil kunne tilgodese dele af uddannelsesplanens efteruddannelsestilbud, da det tværfaglige kursus både retter sig mod frontpersonale og lægfolk samt ofte afholdes på arbejdspladser. Vivat sikrer afholdelse af et i store træk ens kursus, hvis indhold er afprøvet, evalueret og tilrettet gennem en årelang proces. Referencegruppen vil i august 2003 modtage en indstilling herom fra centret.

Efteruddannelseskurser for folkeskolelærere

Dagkursus (se bilag 8 A) og internatkursus (se bilag 8 B) udbydes hhv. 4 og 2 gange i efteråret 2003 og foråret 2004, med hel eller delvis deltagerbetaling. Internatkurset afholdes 16. – 18. september 2003 i Hvalsø og 23. – 25. marts 2004 i Viborg. Dagkurset afholdes på Center for Selvmordsforskning på følgende datoer: 9. september 2003, 6. november 2003, 2. marts 2004 og 22. april 2004.

Efteruddannelseskursus for privatpraktiserende psykologer

Det afprøvede og tilrettede kursus (se bilag 9) udbydes yderligere 3 gange med fuld deltagerbetaling på følgende datoer: 14. – 15. november 2003 i Slagelse med privatpraktiserende psykologer med yder nr. i Vestsjællands, Roskilde og Storstrøms amter, 16. – 17. januar 2004 i Viborg, Nordjyllands og Ringkøbing amter, 14. – 15. maj 2004 i Vejle, Sønderjylland og Ribe amter.

Efteruddannelseskurser for praktiserende læger

En invitation til seminar for grunduddannelserne, stilet til formanden for Den Almindelige Danske Lægeforening resulterede i 2 uafhængige henvendelser til Center for Selvmordsforskning, hvor konsulenter for praktiserende lægers efteruddannelse efterlyste undervisere i selvmordsforebyggelse. Der afholdes således i november 2003 en heldags workshop om selvmordsforebyggelse ved lægedage. Desuden afholdes i efteråret 2004 en halvdagsseance om psykiatriske sygdomme ved centraliseret kursus for praktiserende læger (se bilag 5).

Efteruddannelseskurser for andre faggrupper

Centret vil fortsat bistå rekvirenter med at sammensætte kurser og udvælge undervisere. Derudover vil der blive arbejdet hen imod en dansk udgave af det norske undervisningsprojekt Vivat (se ovenfor). Dette kursus vil kunne dække en del af behovet for efteruddannelse.

Generelt om efteruddannelseskurser

I forbindelse med kursusafholdelse forestår et stort arbejde med udvikling og annoncering af kurser, reservation af kursussted, kontakt til undervisere, tilmeldinger fra og registrering af kursister, udarbejdelse og fremsendelse af forberedende materiale, m.m. Hvis centret fortsat skal udbyde kurser, bør det overvejes, hvordan det faktiske ressourceforbrug kan tilpasses de dertil afsatte midler (det kræver mere end én ansat at afvikle omfattende kursusvirksomhed ved siden af en række andre projekter), og hvordan denne virksomhed mest hensigtsmæssigt gribes an. Som tidligere nævnt vil de amtslige udbydere af efteruddannelse og oplysningsforbund blive kontaktet med henblik på evt. indgåelse af samarbejdsaftaler i forbindelse med udbud af kurser. Det vil blive undersøgt, om Center for Offentlig Kompetenceudvikling (COK) kan være en anden, mulig forankring for efteruddannelse i selvmordsforebyggelse.

Inspiration fra New Zealand

På 6th World Conference on Injury Prevention and Control, Montreal, Canada (maj 2002) præsenterede repræsentanter fra New Zealand et 3-årigt forebyggelsesprojekt for unge, kaldet Travellers (se bilag 10). CFS har siden opretholdt kontakten med organisationen bag Travellers og planlagt en studierejse til New Zealand i november 2003 med henblik på at indsamle erfaringer til det videre forebyggelsesarbejde. Rejsen støttes af Egmont Fonden som et led i udbygning af CASE (Child and Adolescent Self Harm in Europe).

4. Undervisere og undervisningsmateriale

Intranet og underviserdatabase

Den oprettede hjemmeside www.underviserdatabase.dk vil blive evalueret på den årlige temadag for undervisere, hvorefter der vil blive taget stilling til hjemmesidens fortsatte eksistens. En fortsættelse af den selvstændige hjemmeside ud over uddannelsesplanens projektperiode vil kræve, at der afsættes midler hertil. Det er under overvejelse at præsentere de mest benyttede og erfarne undervisere på centrets egen hjemmeside, så rekvirenter på forhånd kan orientere sig om fagpersonernes kompetencer. (Børns Vilkår bringer på deres hjemmeside en kort omtale af foredragsholdere tilknyttet deres organisation)

Undervisningsmateriale

Der vil blive udarbejdet forskningsbaseret undervisningsmateriale til brug ved undervisning i selvmordsforebyggelse i form af faktahæfter, artikler og en bog. Materialet, som forventes færdigt i løbet af foråret 2004, vil omhandle selvmordsadfærd blandt følgende målgrupper: unge (herunder unge med anden etnisk baggrund), mennesker i den erhvervsaktive alder og ældre.

Temadag for undervisere

Der er planlagt temadag for underviserne i forlængelse af 4. årsmøde for selvmordsforskning, 20. - 21. november 2003. Temaet er: undervisning i selvmordsforebyggelse – herunder præsentation af det udviklede undervisningsmateriale til videoen Det Tavse Råb - oplæg til erfaringsudveksling og diskussion underviserne imellem.

Hjemmeside

Der er planlagt en udbygning af hjemmesiden bl.a. med udvikling af en ”værktøjskasse”, hvor fagpersoner kan få hjælp til at komme videre. Hjemmesiden vil ligeledes blive oversat til engelsk.

Bibliotek

Center for Selvmordsforskning fortsætter oprettelse af eget bibliotek.

Virtuelt bibliotek

Centret vil arbejde frem i mod udarbejdelse af et virtuelt bibliotek, hvis grundstamme bygger på allerede udarbejdede litteraturlister (f. eks. fra bilagsdelen til *Forslag til handlingsplan til forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord* og *Konference om misbrugsområdet og selvmordsforebyggelse*)

5. Handleplaner i gymnasieskolen

Centret vil tage kontakt til Gymnasieskolernes Lærerforening, der siden påbegyndelsen af projektet har fået ny formand. Herefter vil der blive taget stilling til, hvorvidt projektet skal forsøges gennemført eller opgives.